

L I T E R A T U R E

1. *Sondergaard L.* Skills, not just diplomas: managing education for results in Eastern Europe and Central Asia [Електронний ресурс] // World Bank Publications. – Режим доступу : http://siteresources.worldbank.org/ECAEXT/Resources/101411_FullReport.pdf.
2. *Червоненко Віталій* «Гарвардські хлопчики» та іноземці в уряді – досє [Електронний ресурс] // ВВС Україна. – 2014. – 2 грудня. – Режим доступу : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2014/12/141202_new_ministers_government_profile_vc.
3. *Алексєнко Т.* та ін. Біла книга національної освіти України. НАПН України. – К. : Інформ.системи, 2010. – 342 с.
4. *Altbach P. G., Reisberg L. and Rumbley L. E.* Global higher education: Tracking an academic revolution: A report prepared for the UNESCO [Електронний ресурс] // World Conference on Higher Education: Executive summary. – 2009. – Режим доступу : <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001831/183168e.pdf>.
5. Kyiv International Institute of Sociology [Електронний ресурс] // Dynamics of internet users in Ukraine. – 28.10.2013. – Режим доступу : <http://www.kiis.com.ua/?lang=eng&cat=reports&id=199&page=4>.
6. Coursera hits 1 million students across 196 countries [Електронний ресурс] // Coursera blog. – Режим доступу : <http://blog.coursera.org/post/29062736760/coursera-hits-1-million-students-across-196-countries>.
7. Headhunter (popular web source for job search), results for vacancy search with keyword «Coursera» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hh.ua/applicant/searchvacancyresult.xml?text=coursera>.

Нестєрова М.

КОГНІТИВНА ПАРАДИГМА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Інформаційне суспільство вже досить швидко перетворилося на суспільство знань, у якому «хто володіє знаннями, той володіє світом». Але як опанувати постійно зростаючу кількість не просто інформації, а знань, якими повинен оволодіти майбутній спеціаліст, щоб бути успішним, конкурентним на складному ринку праці? У такому випадку потрібна не традиційна, а перспективна освіта, яка надасть технології управління знаннями, а не просто певну кількість корисної інформації. Тобто перспективна освіта повинна будуватись на основі вміння швидко орієнтуватися в стрімко зростаючому потоці інформації та знаходити потрібне і вміння осмислити та застосувати отриману

інформацію [3, 21]. Фактично, це означає перехід від «інформаційної освіти» до «освіти знань». Але для цього потрібна зміна освітньої парадигми, яка б відповідала цим запитам сьогодення.

Нова освітня парадигма вимагає принципово іншого підходу – когнітивного підходу до системи освіти, який враховував би індивідуальні когнітивні стилі навчання. Вочевидь потрібна адаптація змісту, методів, організаційних форм і засобів навчання до індивідуальних когнітивних можливостей. Технології, які враховують і використовують ці особливості, визначають як когнітивні технології. В освітній практиці на пострадянському просторі цей термін започаткував М. Бершадський [1]. А інформаційні технології, які дають відповіді на питання, яким чином можна краще оволодіти інформацією, враховуючи когнітивні аспекти, визначають як інформаційно-когнітивні технології. Серед них є й давно відомі: наприклад, як краще запам'ятовувати, дає відповідь мнемоніка.

Потрібно застосовувати когнітивні технології як основу для покращення когнітивних процесів, а не тільки розвивати домінуючі канали сприйняття, як це робиться, наприклад, при застосуванні класичних методів візуалізації. Традиційна освіта вимагає, щоб студенти вивчали, запам'ятовували, аналізували факти, вирішували завдання, але так і не показує, як це слід робити ефективно. Ефективними є методичні комплекси отримання знань, що базуються на прецедентах реалізацій та розробок інноваційних імплементацій, зокрема, технологій case studies, а також інших методів, які успішно застосовуються, наприклад, у бізнес-освіті.

Актуальним є пошук ефективних інформаційно-когнітивних технологій, які б відповідали запитам вищої освіти суспільства знань: сприяли когнітивній ефективності студентів, їх адаптації до складного соціально-економічного середовища. Тому що зараз не досить відтворювати вже існуюче знання, а потрібно вміти створювати нове знання, яке не тільки відповідає, а й випереджає вимоги нестабільного навколишнього середовища. Це потребує формування певного типу особистості, у чому й полягає одне з найголовніших завдань освіти. «Інакше кажучи, у суспільстві знань ключовою проблемою освіти стає не передача знань, як це не парадоксально, а інноваційні якості людини, її здатність до створення і сприйняття нового. Ці здібності, прагнення до їх формування і є новими культурними зразками, трансляція і розвиток яких має стати одним з основних завдань сучасної освіти. Таким чином, проблема подальшого розвитку суспільства знань також у певних відношеннях редукується до освіти» [2, 67]. Актуальність проблеми підсилюється певними інноваційними

трансформаціями в суспільстві, наприклад, технологічними переходами від аналогового до цифрового світу. Це проявляє ще більше конфлікт досвіду поколінь, впливає на передачу досвіду від вчителя до учнів, від батьків до дітей. Процес навчання втрачає певну ієрархічність, домінування попередніх поколінь уже не є апріорним, тому освітні технології не тільки за змістом, а й за формою також повинні враховувати ці суспільні зміни.

Можливості сучасних інформаційних технологій уявляються необмеженими, інтенсивний розвиток когнітивної науки досить впевнено це підтверджує. Але навіть без сучасних інформаційних технологій, зокрема інтерактивної та бізнес-симуляції, можна досягти мети розвивальної освіти. Це різні практики та методики розвитку мислення: синектика, різновиди мозкового штурму (brain storming), різні фасилітаційні техніки вибудови рішень, групова мисленнева діяльність, види організаційно-діяльнських ігор, форсайтні методики та ін. Вони вже почали активно запозичуватись із сфери бізнесу в освітнє середовище.

Отже, можемо стверджувати, що когнітивна парадигма, яка базується на впровадженні сучасних інформаційно-когнітивних технологій у систему підготовки майбутніх фахівців, зможе істотно підвищити їх адаптивність не лише до складного динамічного сьогодення, але й до не менш складного і невизначеного майбутнього. Оптимізму додає той факт, що когнітивні технології насправді можуть покращити мисленнєві навички, зокрема, прийняття рішень, прогнозування, аналізу проблемної ситуації, креативності як засобу винайдення нестандартних рішень. Це означає, що можна не тільки сприяти професійному навчанню, але й підвищити загальну когнітивну ефективність майбутніх фахівців, тобто системно покращити ефективність сучасної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Бершадский М. Е.* Когнитивная технология обучения: теория и практика применения. – М. : Сентябрь, 2011. – 256 с.
2. *Кочубей Н. В.* Освіта в наукомісткому ризикогенному суспільстві: управлінський аспект освітніх інновацій // Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади : [монографія] / [за ред. проф. А.А. Сбруєвої]. – Суми : Вид-во «МакДен», 2011. – С. 61-79.
3. *Халперн Д.* Психология критического мышления. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.